

MODIFICACIÓ DEL PLA ESPECIAL DE PROTECCIÓ DEL PATRIMONI ARQUITECTÒNIC I CATÀLEG DE SITGES MPEPPAC

Volum 0. Document d'Informació Bàsica.

Equip Redactor:

JOSEP MARIA PUJOL TORRES, arquitecte
JAUME MARSÉ FERRER, biòleg
ADRIÀ CABEZAS SÁNCHEZ, historiador
JAVIER FIERRO MACÍA, arqueòleg de l'SPAL
BELI ARTIGAS COLL, historiadora de l'art

Col·laboració (Ajuntament de Sitges):

RAMON FUSTÉ SITGES, arquitecte municipal
ÒSCAR LÓPEZ MARTÍN, arquitecte municipal
EMILI PINAZO LÓPEZ, advocat
JUAN FRANCISCO MIRAS, arquitecte

Gestió: SPAL, 2016. Revisió: Ajuntament de Sitges, 2021.

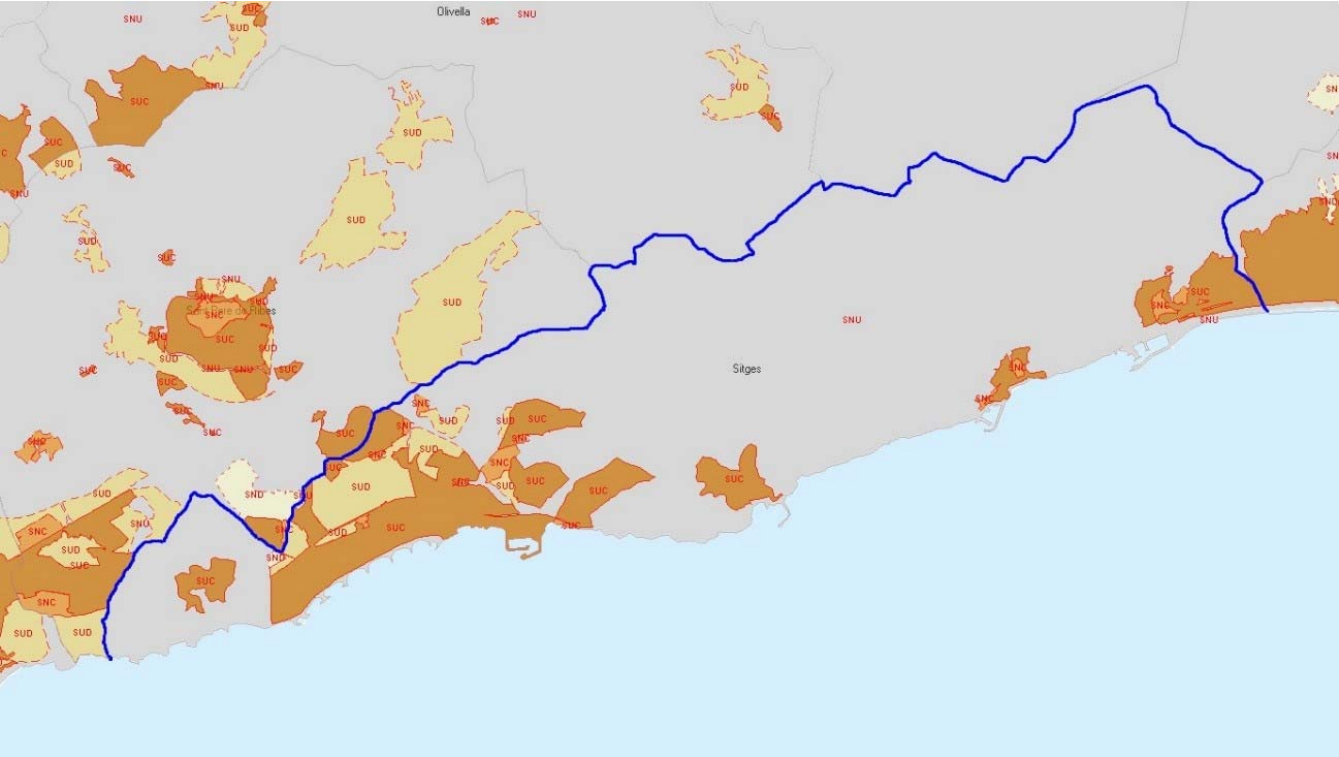

ÍNDEX

1.	EL MUNICIPI DE SITGES	6
2.	MODIFICACIÓ DEL PLA ESPECIAL DE PROTECCIÓ DEL PATRIMONI ARQUITECTÒNIC I CATÀLEG DE SITGES (MPEPPAC)	6
3.	OBJECTIUS.....	6
4.	FASES DEL TREBALL	7
5.	CRITERIS DE SELECCIÓ	7
6.	CONTINGUT DEL DOCUMENT DE LA MODIFICACIÓ	8
7.	BÉNS CATALOGATS.....	10
8.	PROPOSTES D'INCOACIÓ DE BéNS CULTURALS D'INTERÈS NACIONAL (BCIN).....	10
9.	TIPOLOGIES FUNCIONALS.	10
10.	BÉNS ARQUITECTÒNICS INCORPORATS A 2016: EXEMPLES	11
11.	REPRESENTACIÓ GRÀFICA DELS BéNS PROTEGITS	13
12.	NIVELLS DE PROTECCIÓ	14
13.	DEFINICIÓ DELS TIPUS D'INTERVENCIÓ.....	14

1. EL MUNICIPI DE SITGES

Sitges és un dels sis municipis que formen la comarca del Garraf. Limita amb els termes municipals de Sant Pere de Ribes i Olivella al Garraf i Begues, Gavà i Castelldefels al Baix Llobregat. El terme municipal compta amb una superfície de 43,67 km2 i està format per la vila de Sitges, que és cap del municipi, el poble de Garraf, l’antic poble de Vallcarca i el seu port, així com nombroses urbanitzacions ubicades a l’entorn de la vila de Sitges. Té una població de 28.478 habitants (2016). Així mateix, el terme municipal de Sitges presenta una doble vessant geogràfica: una cara muntanyenca i una altra costanera. Dintre de la seva vessant més muntanyenca, el territori més oriental del municipi que limita amb les poblacions de Begues i Gavà és molt accidentat, arribant a assolir més de 500 metres d’altitud. I és que dos terços del terme municipal, aproximadament unes 2.788 ha, formen part del Parc del Garraf. En el mapa següent es pot observar la proporció de sòl no urbanitzable del municipi.

Mapa de classificació del sòl del municipi de Sitges. MUC.

2. MODIFICACIÓ DEL PLA ESPECIAL DE PROTECCIÓ DEL PATRIMONI ARQUITECTÒNIC I CATÀLEG DE SITGES (MPEPPAC)

La modificació del PEPPAC de Sitges ve motivada per la necessitat d’actualitzar les normes i criteris vigents de les proteccions patrimonials dels elements que configuren el patrimoni del municipi i integrar els nous béns patrimonials, paisatgístics, naturals, arqueològics, etnològics socioculturals i alhora disposar d’unes eines urbanístiques que li permetin assolir una bona gestió de les intervencions en aquest patrimoni.

La Modificació del PEPPAC vigent no només és, doncs, una revisió de normatives del document existent, sinó que amplia certs criteris, establerts en les *Directrius de contingut per als catàleg de béns i plans especials de protecció 2013*.

Els béns catalogats del Pla especial de protecció del patrimoni arquitectònic i catàleg del municipi de Sitges a l’any **1991**, vigent, van ser: **461** elements i **22** conjunts.

Els béns patrimonials inclosos en la modificació són: arquitectònics, arqueològics, ambientals, naturals i paisatgístics, etnològics i socioculturals.

Els elements patrimonials inclosos en aquesta modificació de 2017 són:

• Arquitectònics PEPPAC-91	465	béns arquitectònics i singulars
• Arquitectònics. Noves incorporacions 2017	139	béns arquitectònics i singulars
• Conjunts arquitectònics PEC 91	22	conjunts arquitectònics
• Arqueològics	33	béns arqueològics
• Ambientals i Paisatgístics	198	béns ambientals
• Naturals	202	béns naturals
• Etnològics i Socioculturals	14	béns etnològics

Els elements patrimonials inclosos en aquesta modificació i ampliació de 2021 són:

• Arquitectònics. Noves incorporacions 2021	25	béns arquitectònics i singulars
• Conjunts arquitectònics 2021	2	conjunts arquitectònics
• Etnològics i Socioculturals 2021	1	béns etnològics

Un total de **1.101** elements revisats, incorporats, modificats i ampliats

3. OBJECTIUS

L’objectiu de la MPEPPAC és el de fixar i adaptar els criteris vigents per a la millora i la preservació del patrimoni.

Els objectius específics de la MPEPPAC són els següents:

1. Crea l’instrument normatiu per al desenvolupament de les polítiques i instruments que permetin la preservació i posada en valor d’aquests elements en aquesta modificació i revisió.
2. Comporta un pla de protecció que inclou les vessants de la promoció tècnica, econòmica i històrica, així com la de permetre la difusió i coneixement per part de la ciutadania de les noves incorporacions.
3. Inclou també l’objectiu cultural i històric, que motiva a la ciutadania en el coneixement del patrimoni de Sitges, com a valor cultural més enllà d’un procés de gestió urbanística convencional. És a dir, defineix els conjunts, ambients, fronts edificats, edificis i altres elements patrimonials i de valor paisatgístic en el conjunt del municipi, determinant com han de ser protegits i fixant les bases per desenvolupar la col·laboració entre l’administració i els particulars.
4. Considera que la justificació primordial de preservar el patrimoni no pot ser únicament el seu valor intrínsec, sinó també el seu valor immaterial, a través de la història i la identitat cultural de Sitges. La selecció dels béns i els criteris per a la seva protecció, en la majoria dels casos, no està pensada únicament en l’element individual, sinó com a integrant d’un sector identificat, amb valors propis i de configuració d’un determinat teixit o paisatge.
5. Especifica la situació dels jaciments i àrees arqueològiques per tal de poder aplicar les mesures preventives necessàries que n’evitin la destrucció o desaparició. També s’indica si es tracta d’una Àrea d’Expectativa Arqueològica, a tenir en compte en actuacions futures.

6. Aprofundeix en el coneixement de la seva història i dels trets urbanístics i arquitectònics que els defineixen i caracteritzen.
7. Facilita al consistori una documentació que els permet explicar el treball a terceres persones: l'equip de govern, les entitats, la ciutadania...
8. Vol fer efectiva la capacitat d'integrar cada element arquitectònic en el seu ambient i reconèixer el seu entorn. En aquest sentit es valorarà la totalitat d'un conjunt, ambient o front edificat, esmentant les característiques d'adequació que cal incorporar en els seus edificis, tot valorant la capacitat creativa dels arquitectes en encaixar propostes que respectin els valors que emanen del propi paisatge singular determinat.
9. Contempla, també, sistemes de salvaguarda o conservació d'elements arquitectònics complementaris (escultures, fragments, rajoles, reixes, targes de les portes d'accés, balcons, ceràmiques, ràfecs, plaques històriques, cabanes de pedra seca, murs de pedra en sec i altres elements remarcables), sigui en el propi lloc, reubicant-ho en una altra posició o promovent el seu trasllat.
10. Estableix un reconeixement específic del patrimoni rural situat en l'àmbit del parc natural del Garraf i de Miralpeix que significa posar en valor tot un seguit d'elements i construccions tradicionals. En aquest sentit s'ha incidit en les estructures de pedra en sec com a referents destacats de la tradició agrícola i de les tècniques constructives que valoritzen el paisatge i la història del territori.
11. Identifica, documenta i dota d'un nivell de protecció els bens immobles i altres elements singulars de valor patrimonial com ara els jaciments arqueològics i paleontològics, els béns ambientals, naturals i Paisatgístics i els espais amb valor etnològic i sociocultural.

4. FASES DEL TREBALL

El treball de a MPEPPAC s'ha estès al llarg de més de dotze mesos, durant els quals s'han realitzat diverses fases de treball per l'acompliment final del document presentat amb el plantejament de les directrius i l'abast del document. Per assolir aquest objectiu es van establir les següents fases:

FASE 1: TREBALLS PREVIS

Recerca documental específica: Compilació de dades, recopilació de la normativa, recerca documental (fotos històriques, inventaris, plànols originals, llicències d'obres, consulta bibliogràfica...) .

Tractament de la cartografia: Estudi de la cartografia i evolució del municipi, comparació per anys de les ortofotos de l'evolució del municipi i del seu territori.

Compilació de dades: Consulta a l'Ajuntament de Sitges sobre les dades relatives a la propietat dels diversos elements i de les corresponents referències cadastrals (via telemàtica).

Recopilació normativa: Anàlisi dels documents de planejament vigents relatius a la protecció del patrimoni del municipi: proteccions vigents de les fitxes dels elements ja catalogats; POUM 2006 referent a les normatives relacionades amb els béns a protegir; Modificacions puntuals del pla general; Document de declaració Conjunt Històric Artístic i Paisatge Pintoresc de 1972: Nucli Antic, Museu Romàntic, església del Vinyet; Pla d'Espais d'Interès Natural; Pla especial de Protecció del Medi Físic i Natural del Parc del Garraf (1992).

Recopilació documental: Consulta i buidat del Mapa de Patrimoni Cultural de Sitges, elaborat per l'Oficina de Patrimoni Cultural de la Diputació de Barcelona; dels fons bibliogràfic, fotogràfic i documental del Servei de Patrimoni Arquitectònic Local (SPAL), de la Diputació de Barcelona; de l'arxiu històric municipal de Sitges; de l'*Inventari del Patrimoni Cultural Immobile de Catalunya* (IPCIC), que comprèn el patrimoni arquitectònic (IPA) i

el patrimoni arqueològic i paleontològic (IPAP), elaborat per la Generalitat de Catalunya; i de la bibliografia general d'àmbit local que tracta el patrimoni municipal, amb la finalitat de contextualitzar històricament tant el municipi en el seu conjunt com els elements a estudiar.

Treball de camp: Localització i registre dels béns immobles. La protecció dels béns i com s'han conservat o modificat al llarg d'aquest anys. Decidir els nous elements a incorporar, els béns naturals, els béns paisatgístics i els jaciments arqueològics. Un cop determinats s'ha fet un treball d'estudi històric, arquitectònic, natural i paisatgístic per incorporar-los a la MPEPPAC.

Anàlisi històrica i formal dels elements a catalogar: Valoració dels elements patrimonials presents en el municipi, classificant-los segons la seva tipologia i fent una primera proposta d'inclusió o no la **MPEPPAC**.

Elaboració del quadre resum: amb un primer llistat de tots els elements arquitectònics, naturals, ambientals i paisatgístics que recull les dades bàsiques de cada bé.

FASE 2: REDACCIÓ DE LES FITXES INDIVIDUALITZADES

Redacció i elaboració de les fitxes, amb el format establert pel Departament de Territori i Sostenibilitat de la Generalitat de Catalunya, de cada un dels elements estudiats. Definició de les propostes de protecció.

FASE 3: REDACCIÓ DEL DOCUMENT FINAL

Georeferenciació dels elements catalogats. Redacció del document final: Memòria, normatives, quadres resum, fitxes dels elements, mapes de localització.

5. CRITERIS DE SELECCIÓ

Béns Arquitectònics

Configuren el patrimoni arquitectònic els elements o conjunts amb valor cultural, històric o identitari del municipi, com:

- Monuments arquitectònics historicoartístics declarats i fortificacions.
- Conjunts: conjunts històrics, barris, carrers, cementiris, cases, i altres
- Edificis i construccions religioses com: esglésies, monestirs, ermites; civils, com edificis residencials històrics, equipaments; militars, com castells, masies fortificades, i altres
- Elements: creus de terme, escuts, pedres heràldiques,
- Fragments: portalades; fornícules; tanques; tribunes; esgrafiats, rajoles, relleus o pintures murals a façanes.
- Obra civil: camins, ponts, vies de comunicació, obres d'abastament d'aigua, electricitat,
- Estructures urbanes, ports, xemeneies.
- Arquitectura popular: cases de cós, cases de camp...

Béns Arqueològics

- El patrimoni arqueològic, el configuren el conjunt de jaciments o àrees (en subsòl, sòl i vol) que poden servir per al coneixement de la història o la cultura de l'indret, sempre que per obtenir aquest coneixement calgui estudiar-los amb metodologia arqueològica.

El patrimoni natural conté indrets i/o elements puntuals amb valor del municipi, els espais geològics i els referents a la biodiversitat del territori.

- Espais d'interès geològic: coves, abrics, singularitats naturals (geòtops), etc.
- Zones de recàrrega d'aqüífers.
- Entorns fluvials i marítims (riberals, dunes marítimes, penya-segats costaners, etc)
- Boscoss singulars
- Arbres monumentals
- Altres elements naturals i/o ecològics

El patrimoni paisatgístic és configurat per les àrees, el valor de les quals és el resultat de la humanització de l'entorn, fruit de la interacció dinàmica entre els factors naturals (relleu, hidrografia, flora, etc.) i els humans (activitat econòmica, assentaments, etc.).

- Àrees i entorns d'interès paisatgístic.
- Recorreguts, camins, itineraris paisatgístics.
- Fonts i dolls.
- Miradors
- Elements característics com cingleres, turons, feixes, marges, tanques, cabanes de pedra seca,
- Jardins històrics.

Es considera patrimoni sociocultural-etnològic els elements o indrets d'interès sociocultural de la memòria històrica: tipologies residencials, vestigis d'una activitat econòmica (industrial, militar, religiosa, agropecuària, forestal, pesca, extractiva, etc.), intervencions en el paisatge...

MEMÒRIA: La memòria, l'anàlisi complementari, així com els plànols d'informació i la descripció i informació de les fitxes individuals fonamenten el Pla especial de protecció i han de ser presos en consideració per a la correcta interpretació dels documents vinculants.

- NORMATIVA:** Normatives generals i normes particulars dels elements protegits arquitectònics, conjunts, béns naturals, ambientals i paisatgístics, arqueològics i paleontològics, socioculturals i etnològics

- Capítol 1. Naturalesa i abast de la modificació del Pla Especial
- Capítol 2. Desenvolupament i execució del Pla Especial
- Capítol 3. Tipus, categories i nivells de protecció dels béns catalogats
- Capítol 4. Regulació i disposicions urbanístiques i arquitectòniques en sòl urbà
- Capítol 5. Regulacions i disposicions de les construccions en sòl no urbanitzable (SNU) vinculades a edificacions catalogades
- Capítol 6. Regulació i disposicions de la reconstrucció de construccions en SNU en ruïnes vinculades a edificacions catalogades
- Capítol 8. Regulacions i disposicions particulars sobre les casetes del Garraf
- Capítol 9. Disposicions particulars dels comerços
- Capítol 10. Regulació dels béns arqueològics i paleontològics
- Capítol 11. Regulació dels béns naturals, ambientals i paisatgístics
- Capítol 12. Béns socioculturals, etnològics
- Disposicions transitòries
- Disposicions finals
- Disposició derogatòria
- Estudi econòmic i financer

Quadres Resum d'elements arquitectònics del PEPPAC revisats, d'elements arquitectònics nous, de conjunts, de béns arqueològics i paleontològics, de béns socio-culturals i etnològics, de béns ambientals i paisatgístics i de béns naturals.

Primera pàgina del quadre resum dels béns arquitectònics catalogats del 1991.

7. BÉNS CATALOGATS

S’inclouen a la modificació del Pla especial amb les categories de protecció:

- Els béns culturals declarats d'interès nacional (Béns Culturals d'Interès Nacional, **BCIN**) o que assoleixin aquesta distinció.
- Els béns culturals declarats d'interès local (Béns Culturals d'Interès Local, **BCIL**) o que assoleixin aquesta distinció.
- Els béns culturals nous inclosos al Catàleg (Béns de Protecció Urbanística, **BPU**).
- Els béns de caràcter documental que han estat enderrocats o que formen part de la història local ja desapareguts.
- Els entorns de protecció vinculats als béns catalogats (elements o conjunts), es delimita un àmbit d'influència o "entorn" amb una regulació específica per tal de garantir la protecció ambiental del bé.
- Els jaciments arqueològics i les Àrees d'Expectativa Arqueològica (**AEA**), les llicències d'obres dins d'aquest perímetre hauran de ser objecte d'informe previ del Servei d'Arqueologia de la Direcció General del Patrimoni Cultural, que podrà dictaminar la realització de sondeigs arqueològics, per tal de delimitar el jaciment i decidir posteriorment l'actuació més adient.

8. PROPOSTES D'INCOACIÓ DE BÉNS CULTURALS D'INTERÈS NACIONAL (BCIN)

- PEPPAC de 1991, en la disposició final de les Normes Urbanístiques, proposava la declaració de Bé d'Interès Cultural pels següents béns:

- Cellar Güell (Núm. 447-EA),
- Palau Maricel Terra (Núm. 102-EA)
- Palau Maricel Mar (Núm. 103-EA)

El Decret 2106/1972, de 13 de julio, por el que se declara conjunto histórico-artístico y paraje pintoresco las zonas del casco antiguo y del litoral de la villa de Sitges (Barcelona) diu que també hauria de ser considerada com a BIC l'Església del Vinyet (Núm. 432-EA). També es proposa la declaració de l'església Parroquial de Sant Bartomeu i Santa Tecla (Núm. 339-EA).

Per altra banda, a l'empara del decret de 22 de abril de 1949, sobre protección de los castillos espanyoles (BOE 5 de maig de 1949), hauria de considerar-se la protecció de:

- La Muralla de Sitges (Núm. 397-EA)
- Torre de la Masia de Miralpeix (Núm. 460-EA)
- Edifici de l'Ajuntament (Núm. 1-EA)

Finalment, en virtut del Decret 571/1963, de 14 de març sobre protecció dels escuts, creus de terme, emblemes, pedres heràldiques, rotlles de justícia, etc. es podria considerar BCIN La Creu de les Tàpies (Núm. 524-EA)

La Creu de les Tàpies

9. TIPOLOGIES FUNCIONALS.

Per les seves característiques funcionals, els béns es classifiquen de la següent manera:

	ARRu	Arquitectura residencial rural		OE	Obres d'enginyeria
	ARU	Arquitectura rural		P	Parcs i espais públics
	ARUr	Arquitectura residencial urbana		S	Elements singulars
	AP/E	Arquitectura pública i equipaments		AF	Arquitectura funerària
	AR	Arquitectura religiosa		IP	Interès paisatgístic
	AI	Arquitectura industrial		JA	Jaciment arqueològic

10. BÉNS ARQUITECTÒNICS INCORPORATS A 2016: EXEMPLES

ARU Arquitectura Rural

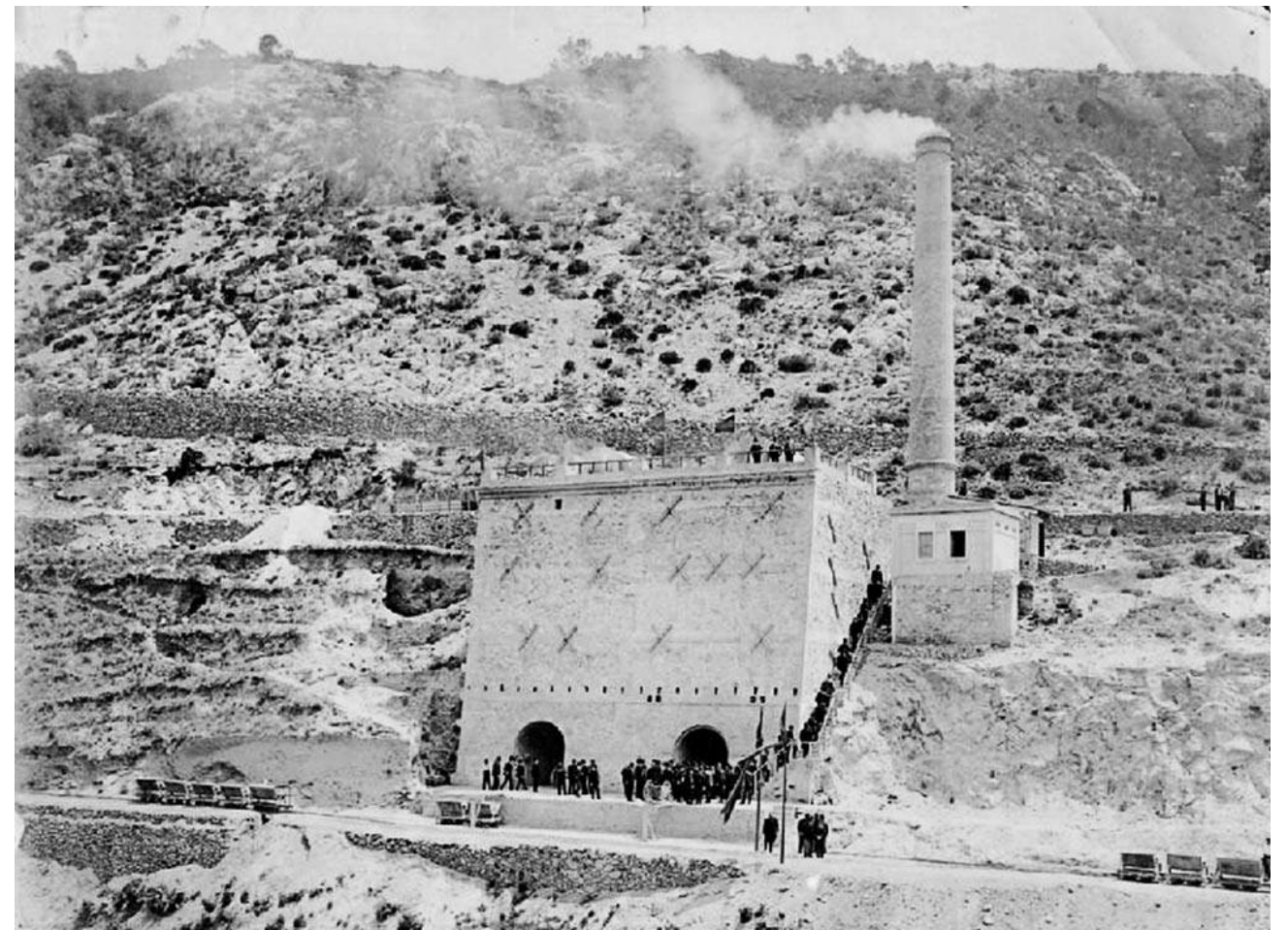

Torre de la Masia de Can Planes

Can Lluçà

Arquitectura Industrial (AI)

Antic forn de Vallcarca.

Arquitectura funerària (AF)

Detall del Crist de Frederic Marès, del Panteó Manuel Ramon Mirabent

Obres d’enginyeria (OE)

Pont d’en Domènech

Arquitectura residencial urbana aïllada (ARUr/A)

Casetes de pescadors

Elements singulars (S)

Taller de Pere Jou

Elements d'arquitectura Militar (AM)

Búnquer situat a les Botigues del Garraf

Jaciments arqueològics (JA) i Àrees d'expectativa arqueològica (AEA)

Jaciment a la platja de les Coves.

11. REPRESENTACIÓ GRÀFICA DELS BÉNS PROTEGITS

Independentment de l'instrument de planejament urbanístic que es tramiti, sempre caldrà localitzar el bé catalogat sobre la base cartogràfica, amb un símbol i un número identificador.

Patrimoni arquitectònic

- Identificació BCIN, BCIL i BPU respectivament; color RGB: 254,0,0
- Identificació front catalogat
- Identificació conjunt catalogat
- Delimitació de l'entorn de protecció

Patrimoni arqueològic-paleontològic

- Identificació jaciment BCIN, BCIL i jaciment; color RGB: 241,123,0)
- Delimitació EPA
- Delimitació AEA
- Delimitació l'entorn de protecció

Patrimoni natural

- Identificació: asterisc color (RGB:0,180,0) segons criteri anterior.
- Delimitació àmbit natura protegit
- Delimitació entorn de protecció

Patrimoni ambiental-paisatgístic

- Identificació: asterisc color (RGB: 98,165,147) segons criteri anterior.
- Identificació de recorregut paisatgístic
- Identificació paisatge o indret
- Delimitació entorn de protecció

Patrimoni sociocultural-etnològic

- Identificació: asterisc color (RGB:0,0,254) segons criteri anterior.
- Identificació conjunt
- Delimitació l'entorn de protecció

12. NIVELLS DE PROTECCIÓ

En el Pla Especial de Patrimoni Arquitectònic i Catàleg municipal de Sitges del 1991, els nivells de protecció eren descrits en set tipus, de l'I al VII. Aquests han estat adaptats i substituïts pels nivells de protecció que determina el document *Directrius de Contingut per als Catàlegs de Béns i Plans Especials de Protecció* de març de 2013, del Departament de territori i Sostenibilitat de la Generalitat de Catalunya. Un element pot tenir un o més dels nivells de protecció. En funció del nivell de protecció de l'element catalogat les intervencions admeses són les següents:

NIVELL DE PROTECCIÓ 1 - NP1: INTEGRAL.

Nivell de protecció total, aplicable a aquells béns que s'han de mantenir íntegrament, amb especial respecte de les seves característiques específiques i dels elements o parts que el componen. Només es permetran actuacions de restauració i consolidació que no malmetin, perjudiquin o desvirtuin el bé.

NIVELL DE PROTECCIÓ 2 - NP2: CONSERVACIÓ.

Nivell de protecció per als elements o conjunts lliures de modificacions substancials que els desfigurin, els quals cal preservar i revalorar globalment. En termes generals són permeses les actuacions encaminades a la seva conservació i posta en valor i a la recuperació d'aquells aspectes que s'hagin vist alterats.

NIVELL DE PROTECCIÓ 3 - NP3: PARCIAL.

Nivell de protecció per als béns on interessa preservar i revaloritzar algun dels seus elements. Són permeses obres sempre i quan no es perdin els valors dels elements que van originar la protecció.

NIVELL DE PROTECCIÓ 4 - NP4: AMBIENTAL.

Nivell de protecció per a béns i/o conjunts, el valor dels quals resideix principalment en la configuració del paisatge urbà, rural, natural o paisatgístic de notable valor ambiental.

NIVELL DE PROTECCIÓ 5 - NP5: DOCUMENTAL

Nivell de protecció que permet les intervencions de conservació, restauració, reforma o rehabilitació, ampliació i, fins i tot, enderroc, condicionades a deixar constància documental (planimètrica i fotogràfica) que garanteixi la permanència de la seva memòria històrica.

NIVELL DE PROTECCIÓ 6 - NP6: ÀREA D'EXPECTATIVA ARQUEOLÒGICA – AEA

Les AEA s'apliquen a espais urbans, rurals o naturals que són susceptibles de contenir en el subsòl elements o jaciments d'interès arqueològic.

13. DEFINICIÓ DELS TIPUS D'INTERVENCIÓ.

INTERVENCIONS EN ELS CONJUNTS URBANS I BÉNS ARQUITECTÒNICS

Manteniment, reparació, conservació. Consolidació. Reforma, millora, remodelació o rehabilitació. Restauració. Reconstrucció. Reproducció. Ampliació. Inclusió. Substitució. Eliminació. Desplaçament. Enderroc.

INTERVENCIONS SOBRE ELS BÉNS ARQUEOLÒGICS I PALEONTOLÒGICS

Excavacions. Prospeccions. Controls. Mostrejos. Documentació gràfica i plàstica. Consolidació, restauració i adequació.

INTERVENCIONS SOBRE ELS BÉNS SOCIOCULTURALS I ETNOLÒGICS

Conservació. Millora.

INTERVENCIONS SOBRE ELS BÉNS, NATURALS, PAISATGÍSTICS I AMBIENTALS

Conservació. Millora. Preservació del paisatge. Restauració del paisatge. Recuperació del paisatge. Valorització del paisatge. Creació de paisatge.